

"השרח החלבי" לתורה

ע/א, ה/ח

עהד – אחדי (בר' ט 1, יז 13 ועוד הרבה) = עהד.
הסיומות של כינויי הגוף השני והשלישי רבים בתרגומנו
הם: "הון" ו"כון"⁵⁸ להוציא פעם אחת "פיהום" (בר' מא 56),
ואילו בתרגום ב יש גם "הום" ו"כום". תרגומנו אפילו הרחיק
לכת בנושא זה ותרגם את שם המקום "פיתום" (שמ' יא 11)
כ"פיון" לעומת "פיום" של תרגום ב ואחרים.

5. תרגומים שגויים

תרגומנו הוא בעיקרו תרגום מילולי, כמו יתר התרגומים
המסורתיים בערבית היהודית בקהילות המזרח וצפון אפריקה,
עוקב אחרי הטקסט העברי. כאמור לעיל, הוא תרגום עוקב עד
כדי כך שלעתים אף מתרגם ללא אבחנות בין זכר לנקבה בשל
הליכתו בעקבות המקור העברי. לעתים יש תרגומים המגלים
חוסר הבנת הכתוב, כמו "לנפש חיה" (בר' א 20) – "נפש
וחשיה" (מ"חיה" ולא מ"חיי"); "והנחש היה ערום" (ג 1) –
"ואל חנש כאן עריאן" ("עירום"); "בזעת אפיק" (בר' ג 19) –
"פי ערק גצבך" ("זעמך").

6. תרגומים לפי הלשון הערבית

פה ושם לעתים חורג המתרגם מתרגומו המילולי, ומתרגם גם
לפי השפה הערבית, כמו:

ותדד שנתי מעיני (בר' לא 40) – וטרית נומתי מן עיני
אתנהלה לאטי (בר' לג 14) – אתמשה עלא מהלי
ושבע ימים (בר' לה 29) – ושבעאן עימיר
דם ענבים (בר' מט 11) – מאיית אלעיניב
אבנים (שמ' א 16) – כירסי אלטלאק.⁵⁹

ב. על היסודות העבריים

יסודות עבריים בתרגומי התורה לערבית היהודית הם מועטים
ונדירים ובהרבה פחות ממה שמצוי ומשולב בלשון הדיבור של
אותה קהילה. תופעה זו יסודה בתרגום רס"ג לתורה שיש בו
לרוב מילים עבריות שנכנסו גם לערבית בכלל (כמו "כרובין",
"תנין"). עיבודי תרגום רס"ג לתורה שנעשו כעבור מאות שנים
פרצו את הגבולות האלה והכניסו לתרגומי התורה מונחי
יהדות שלא ניתן להמירם בלשון אחרת או שלא ניתן למצא
להם מילים שוות ערך, כמו "אורים ותומים", "עזאזל" וכו'.⁶⁰
בתרגומים החדשים לערבית היהודית שיש בהם יותר יסודות
להגיים ומשקפים במידת מה גם את הלשון המדוברת גדל
השימוש ביסודות העבריים אלא שלכדי זהות לשון התרגומים
עם הלשון המדוברת לא הגיע. העקרון של התרגום דומיננטי
בשעת התרגום שאינו מאפשר למרכיב העברי לבלוט, שכן
אז המתרגם לא עשה מלאכתו נאמנה בתרגום. כאמור, רק

58. בדומה ללהג המדובר, ראה נבו 1992, עמ' 109.

59. השווה אבישור 1988, עמ' 46.

60. ראה בפירוט אבישור 1991, עמ' 192-194.

ספווית תנור (שמ' ט 8) צפווית אלתנור (שם 10)

סנדוק, צנדוק (שמ' כה 14)

צמיד (שמ' כט 40) סמיד (בהרבה מקומות)

אלציריג (שמ' ל 7) אלסריג (שם 8)

ספרה – רגיל, אך גם ציפרה (שמ' לא 8)

סכינא (שמ' לג 23 ועוד) – צכינה (שם 22)

ציטיר (שמ' לט 10-13) – סיטיר (שם 13)

גרסאת – גרצאת (באותו פסוק שמ' לט 25)

סיבילי (במ' כא 17) – ציבילי (שם 11)

סאר – יציר (דב' כח 63)

ע/ח

וידחבלו – וידעבלו (בר' כט 3, 8, 10)

ע/א

עליש – אליש (הרבה פעמים)

צ/ד

דרב (במ' יא 33) = בד: צרב

תבגוד (ויק' יט 17) = תבגוץ

חידית (ויק' יב 12) = גד: חוצית

וודע (שמ' יח 27) = ווצע

לחדא (שמ' לג 5) = לחצא

דפרתין (שמ' לט 17, 18) = צפר (שמ' לט 5)

כדרית (במ' כב 4) = כצרית

צ/ט

תיטגיע (ויק' יט 19) = תיצאגע

חוט (שמ' ל 18) = חוץ, כתרגום רס"ג: חוצא

מטליפה (ויק' יא 3, 4) = מצליפה (מטליפה)

צ/ת

ותיגירית (ויק' כ 23) = וצגרת

ת/ת

סלוד (שמ' ג 5) = בג: איסלות

מעבודד (שמ' יב 12) = ב: מעבודת

ת/ט

עטיטהא (בר' כג 11) = עטיתהא

אסטיקי (בר' כד 42) = אסתיקי

וסטקאת (שם 44) = וסתקאת

וסטיקו (שמ' ב 16) = אך בהמשך: סטיקו, סתקא (שם 19)

רבטיט (במ' ל 5) = רבטית

צלטך (דב' ט 14) = צלתך

יש ובמלה אחת חלים שני חילופים של שתי אותיות:

כ/ג, צ/ד

רכץ – רגאד (בר' יד 18); וירגוד (שמ' יד 4); תרגדו (ויק' כו 8, 7);

ראגיד (שם 17); ורגד (במ' יא 17) = רכץ.

ק/ג, צ/ד

קדר – יגצר (בר' יג 6); גצרית (בר' ל 8) = קדר.

ג/כ, צ/ס

גסל – וכסלו (בר' יח 4); וכצלו (שמ' יט 10, 14 ועוד הרבה

מקומות) = גסל.